Twice a Week — From Coast to Coast

HETENKÉNT KÉTSZER: MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN!

Egyes szám ára 2 cent — per Copy

„Canadian Hungarian News"
Entered as Second Class matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada An independent journal, published twice every week in English and Magyar languages. - Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Editorial Offices and Printing Plant 375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $2.- to Foreign Countries $3.-

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

BRANTFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL New WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON QUEBEC ST. CATHARINES SPRING HILLS SUDBURY SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

BEKEVAR CANA CALGARY COALHURST EDMONTON ISTEVAN HALMOK KAPOSVAR LEASK LETHBRIDGE NORBURY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAXONHILL SOKHALOM SZT. LASZLO SZEKELYFOLD SUMAS TABER VANCOUVER WAKAW WEYBURN WHITEWOOD YORKTON

„Kanadai Magyar Ujság"
Az egyetlen kétszer hetenként megjelenő független magyar sajtó Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyarnyelvű hirlapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivivni minden honfitársunk számára.
Előfizetési díj egy évre: $2.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $3.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

VOL. XI. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. — 1934., TRIANON 14. JANUAR 26 PÉNTEK — No. 8 SZÁM.

Belátásra birta Bennettet Kelet-Kanada—Nyugat megmentésére

MONTREAL BOWS TO OUR SZIGETI

HUNGARIAN VIOLINIST RANKS AS GREAT VIRTUOSO BUT GREATER MUSICIAN
EVERY GREAT SCHOOL OF VIOLIN MUSIC REPRESENTED IN SPLENDID PROGRAMME

Reprinted from "THE GAZETTE" MONTREAL

What will probably be counted as the best musical event of Montreal's current season took place last night in the ball room of the Ritz-Carlton Hotel in the form of a recital by Joseph Szigeti, the Hungarian violinist. The concert was one of the Wednesday Nine O'Clock Series and evidently the fame of the performer had preceded him, for the audience was a large and distinguished one.

Szigeti stands alone as a perfect combination of the musician and the violinist, the interpreter and the technician. As a violinist, he is a virtuoso of the first rank, an absolute master of his instrument. Moreover, he is a master in the grand manner, one who executes each piece in hand with a sure sense of its native style. When you hear him play Bach, you know it is Bach, when it is Paganini, it is Paganini.

Yet when one listens to Mr. Szigeti one forgets all about these things. The listener becomes too absorbed in the beauties of the music as they are revealed by this great artist. He has as profound an understanding of the fact that music is human feeling expressed in terms of beautiful form as any performer this reviewer has been privileged to hear.

Consider for example his execution of the Brahams Sonata. This was a revelation of what Brahms's music really is like. Only an exceptionally fine musical mind like Szigeti's could have made so plain that subjective alternation of song and meditation interrupted by dramatic outbursts as it occurs in the first muvement. And to follow this with such a lyrical performance full of what Goethe would have recognized as the pregnant moment, a song in the true meaning of that much-abused term; then to give so charming a performance of the scherzo and one so fiery and fullblooded of the final presto.

The programme, like the player, was magnificent. After the Brahms, there was Veracini, unaccompanied Bach, a movement from Bloch's "Baal Shem" Suite and Debussy's Sonata in G minor. After that, the violinist descended from his lofty sphere and gave a display of virtuosity in items by Paganini and Saint-Saens. Thus in one evening, one man showed that he could play classic, romantic, impressionistic and modern music; in fact, examples of every school of music in which compositions for the violin have been written. Surely, that is no mean feat, especially as he was able to do absolute justice to all of them.

"THANKSGIVING DAY" — BUKOVINABAN

Miután számos honfitársunk vándorolt 25—30 évvel ezelőtt Bukovina magyarlakta falvaiból Kanadába és Saskatchewanban egész kis "országot" alkotnak az idegenben uj életet kezdő pionirok, bizonyára több olvasónkat fogja érdekelni az alábbi kis hir, melyet a Kolozsvárt megjelenő "Erdélyi Élet" cimü laptársunktól vettünk át.

A bukovinai Józseffalva község derék plébánosa, Németh Gellért, amerikai mintára rendszeresitette a hálaadás ünnepét. A plébánia kertjében mulattató és hasznos programszámokkal kellemesen töltöttek együtt egy teljes napot a falu "csángó" magyarjai, miután reggel hálaadó istentiszteleten vettek részt.

A közös ebédet — melyről a pulyka sem hiányzott! — szindarab előadása követte, majd az énekkar régi magyar dalokat énekelt. Vacsorára a plébános vendége volt a falu népe, mely elhatározta, hogy a hálaadás emlékére a magyar ügyet ezentul még lelkesebben felkarolja. Vacsora után táncra perdült a fiatalság.

Magyar fiu a Lethbridge, Alta-i csoda-harmonikás

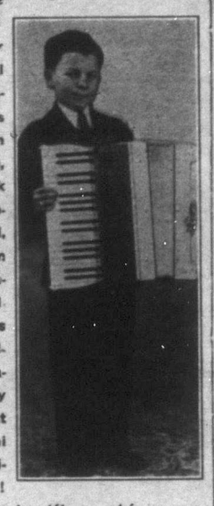

Mint a lapunkhoz juttatott "Lethbridge Herald" egyik legutóbbi számából értesülünk, a képünkön bemutatott kis Vékony Jóska nem csupán a magyarság, hanem az angolok körében is oly népszerüségnek örvend, amilyennel kevesen dicsekedhetünk. Amint láthatják ol vasóink, a 11 éves Józsi legény a talpán, máskülönben alig birná el a nagy zeneszerszámot. Hát még akik játszani hallhatják, azok dicsérik csak igazán!

Akár szólóban, akár bandában, akár magyar nótát akár angol darabot kitünően játszik Vékony Jóska: a lethbridgei csoda-harmonikás. Büszkék lehetnek rá a Szabolcs megyei Nyirgyulajból 19 évvel ezelőtt kivándorolt szülei, akik magyarul irni-olvasni is megtanitották a pöttömnyi muzsikust.

A franciaországi Lagny melletti vasuti szerencsétlenségről készült a "Southam Press" fenti felvétele, mely a maga teljes borzalmában mutatja be a páratlan embervesztességgel járó pusztitást. Két személyvonat összeütközéséből kifolyólag több mint 200 halottat huztak ki a romok alól és napokig szünetelt a forgalom a Párist Németországgal összekötő fővonalon. A francia államügyész nem csupán a halálvonat mozdonyvezetőjét, hanem a Keleti Vasutvállalat hat mérnökét s forgalmi tisztviselőit is vád alá helyezte. A kihallgatások során kiderült, hogy a vasutak fokozatosan csökkentették munkás létszámukat, sőt nem adtak alkalmazottaiknak elegendő pihenési időt.

MÉGIS FOLYTATJÁK A JELENLEGI RELIEF-RENDSZERT? — AZ ÁLLAMKINCSTÁR EZUTÁN SEM ZÁRKÓZHATIK EL A NYUGATI TARTOMÁNYOK KISEGITÉSÉTŐL— LEGÉGETŐBB GAZDA-BAJOKRÓL TÁRGYALTAK OTTAWABAN

Téved, aki azt hinné ezen beszámolónk cime alapján, hogy Nyugat gazdatársadalma győzött az ottawai tartományközi konferencián. Olyan esemény volna ez, amit még ennél is nagyobb cimbetükkel kellene jelentenünk. Szó sem lehet azonban erről mindaddig, mig Keletkanada merőben ellentétes érdekei nem csupán a nagyiparosokat, hanem magát a lakosságot is a Nyugat szóhoz juttatása ellen hangolják.

Mindezek ellenére az 1934-es esztendő fordulót jelent a kanadai belpolitikában: Kelet-Kanada tartományai belátták ugyanis, hogy lehetetlen a néhány évtizedes mult után, anyagi támasz hijján válságba kerülő nyugati tartományok gyér lakosságától azt várni, hogy ugyanolyan felkészültséggel szálljanak szembe a veszedelmekkel, mint az évszázados fennállásra visszatekintő keleti tartományok. Ez már azért is óriási eredménynek számit, mert hiszen Bennett miniszterelnök maga is ugy nyitotta meg a konferenciát, hogy "a tartományok kötelessége a maguk lakosságáról való gondoskodás, Ottawa legfelljebb közmunkákat indit..."

Bennett azonban ugyszólván egyedül maradt vaskalapos felfogásával, legalábbis az iparállamok államférfiai nem csatlakoztak hozzá abban a kérdésben, hogy a Nyugat álljon meg a maga lábán. Sőt ünnepélyesen igéretet tettek arra, hogy amennyiben egyik avagy másik tartomány szorongatott helyzetében több segélyt kénytelen igényelni az államkincstártól, az eddigi szokástól eltérőleg nem gördितenek akadályt a kormány utjába, hogy a szükséget szenvedéknek segitségére siessen.

Bárha részleteiben még "tanulmányozzák" az egyes határozatokat a tartományi kormányok s igy tulajdonképen nem zárult végleges döntéssel az ottawai konferencia — elvben megegyeztek abban, hogy az év során még folytatják a jelenlegi relief-rendszert. Ugyanakkor azonban a birodalmi kormány részletes közmunka-tervet dolgoz ki és annak sikerétől teszik függővé, hogy milyen megoldás mutatkozik legcélszerübbnek jövőre.

Nehogy azonban azt higyje bárki is, hogy "ingyen" kaptak valamit a nyugati tartományok, sietünk leszögezni, hogy a farmerek törlesztik majd az egésznek az árát — természetesen az adófizetőkkel karöltve. A birodalmi kormány ugyanis kimondotta, hogy kereken négymillió akerrel csökkenteni akarja a buzával bevetett területet. Miután ezzel szemben semmiféle garanciát vagy ellenértéket nem tud Ottawa nyujtani a termelő veszteségének kárpótlására, az érdekeltek hevesen ellenzik az egész elgondolást.

Bennett miniszterelnök ugyanis a londoni nemzetközi buzakonferencián igéretet tett — a gazdák megkérdezése élkül — hogy Kanada legalább 15 százalékkal leszállitja buzatermelését. Miután az ország buzával bevetett területe tavaly 25 és félmillió aker volt, ez körülbelül négymillió akerrel kevesebbet jelentene. Ennek révén szeretné Ottawa a londoni megállapodás értelmében félig-meddig kötelező termés-csökkentést, mig a farmerek vigasztalására egyelőre nem tud mást kitalálni, minthogy "bizonyára" emelkedni fognak az önkéntes termésleszállitás esetén a gabonaárak.

Ezzel a kérdéssel kapcsolatban azután kénytelen-kelletlen szőnyegre került a kanadai farmerek minden baja és bánata. Elismerés illeti a préritartományok miniszterelnökeit, amiért pártérdekeken felülemelkedve a valónak megfelelően ismertették a farmertársadalom panaszait. Az adóhátralékoktól kezdve az utolérhetetlen kamattartozásokon keresztül az időjárás és a sáskaveszedelem minden pusztitása ott sirt a tartományközi értekezlet résztvevőinek fülében. Talán ennek köszönhető, hogy a Nyugat előtt valami félelmetes, vérszivó szörnyetegként feltünő Kelet: a politikát irányitó tőke és nagyipar hazája ez egyszer megértette az országfenntartó őstermelők jajkiáltását?..

Atlanti Óceántól Csendes Tengerig

N. S.

Nova Scotia kikötői a leghidegebb télben is biztos menedéket nyujtanak a hajózásnak.

RETTENETES hideg lepte meg Kanada ezen legkeletibb tengerparti tartományát. Számtalan kikötő befagyott a helyen ként 40 fokos hidegben, amire emberemlékezet óta nem volt példa. A parttól alig 100 mérföldnyire óriási jéghegyeket láttak a hajósok. A kisebb halászhajók legénysége igen sokat szenvedett a hidegtől, miután nem tud tak kikötőikbe befutni. A vasuti forgalmat csak nagy késéssel tudták lebonyolitani, a távirót vezetéket pedig több helyütt elpat tantotta a fagy.

Que.

Quebec területén termelik a világ aszbeszt szükségleteinek több, mint 85 százalékát.

TÜZVÉSZ pusztitott Montreal keleti városrészében, melynek során négy lakóház vált a lángok martalékává. A szokatlan hidegben jól befütöttek az egyik kályhába és a kanadai módra kéménybe épitett mester gerenda hamarosan tüzet fogott. Az erős fagyban azonnal jéggé változó vizsugár igen megnehezitette a tüzoltók munkáját és csak nagy önfeláldozás árán tud tak hét veszélyeztetett lakót a sikos létrákon kimenteni.

Ont.

Ontario farmjain 4 millió a hizóállatok a 1 és ¼ millió a tehenek száma.

"FEKETE KÉZ" néven titkos banditatársaság garázdálkodik a tartományban. Eddig csupán egy sulyosan sebesült 19 éves olasz vallomása vet fényt az egész Niagara-félszigetet behálózó szervezetre, mely Port Colborneban pokolgépes robbantással kioltott egy emberéleltet. Toronto Clinton uccájában is robbantást kisérelt meg a "Fekete Kéz", melynek lelkiismeretét számtalan gyujtogatás és gyilkosság terheli.

Man.

Manitoba farmerei állitják elő a kanadai árpa-termés felét.

ESETT az eső a hét elején Winnipegen és környékén, ami a karácsonyi és ujévi nagy hidegek után váratlanul lepte meg a lakosságot.

•

ELFOGTÁK azt a vakmerő banditatársaságot, mely néhány nap leforgása alatt ötször köve tett el betörést. Egy öreg órás öcska lőfegyverével sarokbaszoritotta az egyik revolveres banditát, mig a másikat később elfogták a rendőrök a kapott személyleirás alapján. Egyikük revolvere sem volt töltve, azért mégis megbünhődnek a vakmerő támadásért.

Sask.

Saskatchewan közel 100 tejcsarnokában 10 millió font vajat állitanak elő évenként.

KÖZJEGYZŐ ellen inditott vizsgálatot a Royal Canadian Mounted Police, miután bebizonyosodott, hogy a rábizott 700 dollárt elsikkasztotta. A közjegyzőnek Norvégiába kellett volna küldeni a jelzett összeget, azonban az oda nem érkezett meg, mire a feladó feljelentést tett a rendőrségen.

Alta.

Alberta 400 ezer lóerő villamos energia szolgáltatására becsült folyórendszeréből csak 40 ezret használ ki.

A CHINOOK lágy fuvalma valósággal kárpótolta a mult őszszel elmaradt "indián nyár" enyhe időjárását a tartomány déli részén, sőt az egész prérin érezhető volt a délnyugati levegőáramlat melegitő hatása. Fagypont fölött 44 fokot mutatott Lethbridge városában a higany, ami hét fok meleget jelent az Európában használatos Celsius hőmérő szerint.

B. C.

British Columbia ércoivasztó telepei gyártják a legtöbb talaj-javitó vegyiszert.

BERI-BERI betegségben halt meg három kinai, kettő pedig korházban remél megszabadulni ettől a rettenetes keleti kórtól, mint Port Alberni tengerparti városkából jelentik. Az ottani zsindely-telepen dolgozott mind az öt ferdeszemü, akik a maguk ellátásán éltek. A változatosságot nem ismerő kinai étrend szerint hántott rizzsel táplálkoztak a kinaiak és a korpában levő "B" vitamin hiánya okozta vesztüket. Irtózatos kinok között szenvedett ki a három ember, mig két társuk esetleg még megmenthető.

Lóháton Saskatchewantól—Ontarióig

WINDSOR EGY MAGYARLAKTA UCCÁJÁBÓL INDULT EL NAGYBÁTYJÁVAL EGY KISFIU, AKI HÁROM ESZTENDEI BOLYONGÁS UTÁN MEGAKADT AZ AMERIKAI HATÁRON — EGY KANADAI GYERMEK-TRAGÉDIA SZÖRNYÜ RÉSZLETEI KERÜLTEK NAPVILÁGRA

Sokat irtak az ujságok a napokban egy apátlan-anyátlan francia-kanadai fiu bolyongásairól. Letellier délmanitobai telepre ugyanis egy csipős téli estén lóháton megérkezett Roland Rainville 14 éves legényke és éjjeli szállást kért. Kapott is, jó meleg vacsorával együtt. Ekkor derült ki, hogy már vagy két hete "utazik" a farkasorditó hidegben a regényes multu Roland, aki az Egyesült Államokon keresztül a másfélezer mérföldnyire levő Windsor városába igyekszik.

Letellierben azután megmagyarázták a fiunak, hogy miután semmiféle irása nincsen, nem engednék át az amerikai határon, viszont Ontario nyugati, lakatlan részén még ut sincsen, melyen keletre lovagolhatna. A jószivü telepesek ottmarasztalták tehát a vállalkozó szellemü kis kanadait, akinek élettörténete azóta is nap-nap után szerepel a lapok hasábjain. Roland Rainville sorsa ugyanis nem egyedülálló: az itteni nagy távolságok és a könyörtelen élet sokszor százmérföldekre szétválasztja a családot egymástól s igy valóságos kanadai problémával állunk szemben.

Olvasóinkat annyiból is érdekelheti az eset, miután Windsor magyarlakta Marentette uccájából indult el 1930 nyarán Roland egyik nagybátyjával nyugatra — világot látni. Saskatchewan Manor telepén azután hogy, hogy nem, a nagybácsi egy farmer gondjaira bizta öccsét. Tizenegy éves kora ellenére több mint két évig ott "dolgozott" ellátásáért a szorgalmas fiu, mig nem a farmer nem tudta tovább tartani. Erre az egyik szomszédhoz szegődött, ahol több hónapos munkájáért egy hátáslovat érdemelt ki.

Három esztendő éppen elegendő ahhoz, hogy még egy kanadai születésü gyerek is visszakivánkozzék a családi körbe. Igy hát a 14-ik évét taposó Rainville elindult lóháton: Saskatchewanból — Dél-Ontarióba! Még szerencse, hogy meg nem fagyott a nagy hidegben ... A kis francia-kanadai előtt csak akkor kezdtek tornyosulni a fellegek, midőn a letellieri állomásfőnök távirati érdeklődésére nem találta meg a rendőrség a windsori Rainville családot. Hova lettek, mi történt velük? Ez a kérdés foglalkoztatja most a magára maradt kisfiu agyát. A szomoru történetben megtalálhatjuk ugyanazokat az érzelmi szálakat, melyek a kanadai kivándorlók életét sokszor egy-egy nagy tragédiához hasonlitják.

LEGUJABB HIREK

A BEVÁNDORLÁST illetőleg egyáltalán nem foglalt állást az ottawai tartományközi értekezlet, egyszerüen azon oknál fogva, miután a kormány nem tartja a kérdés felvetését időszerünek. Még az oly sokat hangoztatott brit telepitések tervét sem veszik komolyan. — Robert Forke volt bevándorlásügyi miniszter, akinek hivatali ideje alatt sokezer honfitársunk érkezett Kanadába, haldoklik, a winnipegi General kórházban.

HABORUS veszedelmet lát a távolkeleti kérdés elmérgesedésében Herriot volt francia miniszterelnök. Araki japán hadügyminiszter lemondásával és Hayashi tábornok egyidejü kinevezésével kapcsolatban Koki Hirota külügyminiszter a tokiói parlamentben kijelentette, hogy Japán barátságban kiván maradni az Egyesült Államokkal, de nem vállal felelősséget a békéért, ha az oroszok beleavatkoznak Manchuria politikájába.

BESSBOROUGH kanadai főkormányzó fiának gépkocsija az angliai Huntingdonban gyorshajtás következtében egy éles kanyarban teljes bukfencet hányt, miközben egyik utasát kidobta. A szerencsétlen szörnyethalt, viszont a fiatal Bessborough kisebb sérülések árán megmenekült. A hatósági vizsgálat utjelző felállitását rendelte el, de a szemtanuk vallomása alapján a főkormányzó fiát felmentette.

NEWFOUNDLAND alig került az angol parlamenti bizottság kormányzása alá, máris ujabb visszaélések nyomára akadtak. Walsh földmüvelésügyi valamint bányaügyi minisztert három büntársával együtt 60 ezer dollár értékü bélyeglopás miatt azonnali letartóztatásba helyezték.— Angliában az a vélemény alakul ki, hogy amint rendet teremtenek a szigeten, azt Labradorral együtt csatolják Kanadához.

AZ ALBERTAI tartományi telefon vidéki hálózatát potom áron a farmereknek adják el, miután a fenntartásra egymillió dollárt fizettek rá évente. — Ugyancsak figyeli a farmertársadalom a Myrnam körüli 200 gabonatermelő sztrájkját, mely immár két hónapja tart, miután az ottani elevátorok nem adtak "tough"-nál jobb osztályozást a buzáért.

ROTHERMERE, a magyarbarát "Daily Mail" világlap tulajdonosa ismét megerősitette kanadai befolyását, midőn megvette a csődbejutott Price fatermelő vállalat részvénytöbbségét. Ezáltal az amerikaiakat leszámitva, Rothermere fogyasztja a legtöbb kanadai papirt, melyen az egész világgal tudatják a "Daily Mail" cikkei: "Justice for Hungary!"

MEGKEZDŐDÖTT január 25-ikén a birodalmi parlament ülésszaka, melyre seregestől érkeztek a képviselők Ottawába Kanada minden részéből. Miután országos érdekü kérdések kerülnek hamarosan tárgyalásra, a törvényhozás ügymenetéről részletes tudositásokban számolunk be.